

Čís. 14578.

Při rozhodování o diplomatické záležitosti podané podle čl. 18 haagské konvence o vyhlášení vykonatelnosti soudního rozhodnutí odsuzujícího žalující stranu (nebo intervenienta) k placení útrat, rozhodují jen předpisy čl. 18 a 19 této konvence a nepřicházejí v úvahu ustanovení §§ 2 a 3 čl. IX zákona čís. 23/28 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 2. října 1935, R III 520/35; důvody viz Úr. sb. čís. 2215.)

Čís. 14579.

Zaměstnanec, jenž byl pověřen zaměstnavatelem, by mu sjednal u banky zápůjčku, jedná proti věrnosti a poctivosti, již je povinen svému zaměstnavateli, jestliže si bez jeho svolení vymínil odměnu (provisi) za zprostředkování zápůjčky; zaplacení takovéto odměny nemůže na bance soudně se domáhati.

(Rozh. ze dne 2. října 1935, Rv III 654/34; důvody viz Úr. sb. čís. 2213.)

Čís. 14580.

Služební poměr dělníků státní tabákové továrny.

Pro nároky ze služebního poměru mezi stálou dělnicí státní tabákové továrny a státem jest pořad práva přípustný.

Soudy mohou přezkoumati disciplinární nález vydaný disciplinární komisí tabákové továrny (odvolací disciplinární komisí) jen po stránce formální.

(Rozh. ze dne 3. října 1935, Rv I 100/35.)

Žalobkyně (dělnice státní tabákové továrny) byla pravoplatným disciplinárním nálezem uznána vinnou služebními přečiny dle § 35 odst. 7 a 9 pracovního řádu, a propuštěna bez nároku na pensi, ježto předstírala nemoc a neospravedlněně nedostavila se do práce po více než 14 dnů. Žalobou domáhá se zrušení onoho disciplinárního nálezu jakož i výroku, že žalovaný čsl. stát je povinen přijmouti ji do stavu pensistů čsl. továrny na tabák, kde byla zaměstnána, a platiti jí pensijní požitky podle pensijního normálu pro zaměstnance z řad dělnictva tabákové režije. P r v ý s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Přezkumu soudu podléhá v daném případě disciplinární nález nejen po stránce formální, nýbrž i po stránce věcné, ježto poměr mezi stranami je poměrem soukromoprávním. Žalobkyně byla zaměstnankyní československé tabákové režije v továrně na tabák a její poměr byl založen na pracovním řádu, takže žalobkyni nelze považovati za zaměstnankyni veřejné správy, nýbrž soukromohospodářského podniku. Judikát čís. 191 na ni tudíž nedopadá. Ze spisů disciplinární komise oné továrny na tabák a ústřední disciplinární komise vyplývá, že je důvodná výtká neúplnosti

přípravného vyšetřování potud, že výroky lékařů, kteří uznali žalobkyni způsobilou k práci, nebyly vzhledem k námitkám žalobkyně ještě znalcem přezkoumány, zejména pak, že žalobkyni nebyla oznámena obžaloba podle předpisu § 40 pracovního řádu. Podstata však námitek žalobkyně proti disciplinárním nálezům leží v materiální stránce disciplinárního řízení. Žalobkyně totiž vytýká, že byla uznána vinnou služebními přečiny podle § 35 č. 7 a 9 disciplinárního řádu, t. j. pro »dokázané předstírání nemoci« a pro »neospravedlněné nedostavení se do práce po více než 14 dnů«. Disciplinární komise továrny na tabák v T. opřela odsuzující výrok o lékařské posudky tří znalců lékařů, kteří po objektivní stránce neshledali u žalobkyně nezpůsobilost k práci. Žalobkyně byla však častěji nemocná, jak vypověděl jiný lékař, a trpěla ve druhé polovici měsíce ledna 1930, t. j. bezprostředně před disciplinárním řízením chronickým žaludečním katarem a již v r. 1928 na atonii žaludku a chronický zánět žlučníku. Podle posudku soudního znalce Dr. A-e trpí žalobkyně chronickým katarem hrtanu a hrotku plicního, dále chronickým katarem žaludku, žlučníku a neurasthenií, a je následkem těchto chorob trvale nezpůsobilá k práci. Všechny tyto choroby pak se u žalobkyně vyskytovaly již v čas disciplinárního řízení. Vzhledem k tomu jest mítí za to, že v disciplinárním řízení uznána byla žalobkyně vinnou něčím, co jí naprosto nebylo lze prokázati, ani prokázáno nebylo, ježto podle znalce neustálý styk s tabákem při jeho výrobě může skutečně přivoditi těžké poruchy na zdraví, a to nemoci horních cest dýchacích, průdušek a plic, dále poruchy ústrojí trávicího a zažívacího, nehledíc k srdci a nervovému systému, takže subjektivní potíže žalobkyně, na něž si tato stěžovala, naprosto nebyly simulovány. Kdyby byla disciplinární komise, případně odvolací disciplinární komise, dala posudky místních lékařů přezkoumati nějakému znalci-internistovi, nebyla by mohla žalobkyni uznati vinnou nějakým předstíráním nemoci, resp. neospravedlněným vyhýbáním se práci po dobu delší 14 dnů. Pokládá proto soud disciplinární nálezy, jež žalobkyně napadá, formálně i materiálně za vadné. O d v o l a c í s o u d zamítl žalobu. D ů v o d y : Judikát č. 191 vyslovil zásadu, že disciplinární nálezy vydané proti zřízcům ve službách veřejných podle smluvního podrobení se pod služební moc zaměstnavatelů nelze materiálně přezkoumávat, že však mohou býti přezkoumávány po stránce formální. Tento názor bývalého nejvyššího soudu ve Vídni je plně uznáván i nejvyšším soudem v Brně, jak patrně z četných jeho rozhodnutí č. 1189, 2630, 9511, 6948, 8531 sb. n. s. Názor tento spočívá podstatně v úvaze, že se smluvní zaměstnanec přijetím listiny o služební smlouvě podrobuje služebním ustanovením, v nichž podle pozitivních předpisů disciplinární řízení prováděno orgány veřejné správy, aniž by v nich byla vyhrazena možnost přezkumu správních nálezů kárných řádnými soudy. Takovou listinou o služební smlouvě v našem případě je pracovní řád schválený výnosem ministerstva financí ze dne 23. května 1922 č. 10054/146-19/22-IV/3, který upravuje pracovní poměr dělnictva v továrnách na tabák, stanoví povinnosti a práci dělnickou, obsahuje předpisy o disciplinárním řízení a stanoví podmínky pro přijetí a propuštění ze služby. Ustanovení pracovního řádu jsou obdobná jako ustanovení služební pragmatiky státních zaměstnanců veřejných. Stát provozuje výrobu tabáku a tabákových výrobků

jako monopol tabákový, vykonává tak svoje výsostné právo, a to z důvodu zájmu veřejného, a výkony státních zaměstnanců na tomto poli veřejné státní správy konané sluší posuzovati vesměs jako úkon služby veřejné, což platí nejen o úkonech úředníků správních, nýbrž všech, kdo zde při výkonu této veřejné služby spolupůsobí k dosažení cíle, jehož toto odvětví státní správy sleduje, tudíž i o dělnících. Tyto pak má zvláště na zřeteli citovaný judikát, který výslovně mluví o zaměstnancích ve služebním poměru smluvním, kteří ve veřejné službě spolupůsobí na veřejnoprávních úkonech. Jde tu vesměs o zastávání úkolu veřejné správy a nikoli, jak domnívá se soud první stolice, o soukromohospodářský podnik. Výkon tohoto výsostného práva je upraven zvláštními zákonnými ustanoveními, jak toho zvláštní povaha tohoto odvětví státní správy finanční vyžaduje, a správní instituce sem spadající (nákup tabáku, pěstování, jeho tovární zpracování, prodej atd.) nelze pokládati za podniky soukromohospodářské, nýbrž za zvláštní část veřejné správy finanční, vykonávanou orgány státní správy finanční. V důsledku toho sluší i žalobkyni považovati za zaměstnance smluvního, který spolupůsobí při úkolech veřejné správy a na její služební poměr dlužno proto vztahovati zásady judikátu č. 191, jak vpředu jsou uvedeny; podle toho není soud oprávněn zasahovati do věcného obsahu kárného nálezu v odpor vzatého a může se nejvýše obíratí formální stránkou jeho a neprávem proto rozhodl, že nálezy ty jsou materiálně vadné. Soud první stolice dospěl ovšem i k názoru, že disciplinární nálezy, na základě jichž byla žalobkyně ze služeb propuštěna, jsou vadné i po stránce formální. V tom směru vytýká kárnému řízení, že přípravné vyšetřování je neúplné, ježto a) výroky lékařů nebyly přezkoumávány nějakým znalcem, a že b) žalobkyni nebyla oznámena obžaloba podle předpisu § 40 pracovního řádu. Předpisy o disciplinárním řízení obsaženy jsou v §§ 36 až 48 pracovního řádu a jak z předložených spisů o kárném řízení patrné, bylo těchto předpisů po stránce formální přesně dbáno a podle nich disciplinární řízení provedeno. Jestliže zdravotní stav žalobkyně přezkoumávali tři lékaři, kteří se ve svých dobrozdáních úplně shodovali, nebylo třeba přibíratí nějakého zvláštního znalce, ježto shodné výsledky jejich zjištěny byly dostatečnou zárukou pro objektivní posouzení případu. Ostatně výtku v tomto směru soudem první instance činěná týká se spíše materiální stránky, nežli stránky formální. Tvzení, že žalobkyni nebyla oznámena obžaloba, neodpovídá skutečnosti, neboť žalobkyně byla řádně zpravena o předběžném vyšetřování zprávou továrny na tabák s udáním důvodů a podala svým obhájcem proti ní svoje připomínky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Není pochybnosti o tom, že služební poměr mezi žalobkyní jako stálou dělnicí státní tabákové továrny a žalovaným státem jako jejím zaměstnavatelem jest poměrem soukromoprávním a že nároky žalobkyně z tohoto poměru vyplývající mohou býti uplatňovány pořadem práva, ježto tu nejde o poměr státního zaměstnance pragmatikálního, nýbrž

o poměr založený soukromoprávní námezdní smlouvou, která byla upravena pracovním řádem továren na tabák Československé republiky, schválený výnosem ministerstva financí ze dne 23. května 1922 čís. 100547/14619/22-IV/3. Z tohoto stanoviska vycházely jak obě strany, tak i oba nižší soudy. Leč tím není ještě rozřešena další otázka, která jest jádrem tohoto sporu, do jaké míry jest přípustné, by řádné soudy přezkoumávaly disciplinární nálezy vydaný proti žalobkyni disciplinární komisí tabákové továrny a odvolací disciplinární komisí při ústředním ředitelství tabákové režie. Odvolací soud vyslovil právní názor, že tento disciplinární nálezy nelze soudem přezkoumávati po stránce věcné (materiální), nýbrž jen po stránce formální, a dovolatelka vytýká tomuto názoru právní mylnost. Dovolací soud však schvaluje názor soudu odvolacího, vycházející při tom z těchto úvah: Není sporné, že žalobkyně byla stálou dělnicí státní továrny na tabák a že pro její služební poměr platí pracovní řád, o němž byla již učiněna zmínka. V § 1 vládního nařízení ze dne 25. září 1924 čís. 206 sb. z. a n., kterým se provádí zákon ze dne 18. prosince 1922 čís. 404 sb. z. a n., byla tabáková režie prohlášena za státní podnik spravovaný podle zásad obchodního hospodaření. V § 5 odst. 1 tohoto vládního nařízení se praví, že práva a povinnosti úředníků, zřízenců a všech ostatních zaměstnanců v podnicích budou podrobně stanovena ve služebním řádu, po případě v instituci, kterou vydá příslušný nejvyšší správní úřad ve vlastním oboru, ale v § 23 odst. 2 bylo dále stanoveno, že dosavadní různé organizační, služební a pracovní řády, pokud neodporují tomuto nařízení, zůstávají prozatím v účinnosti do té doby, až případně budou nahrazeny novými. Podle § 24 odst. 2 se tímto nařízením nemění též příslušná ustanovení o disciplinární zodpovědnosti a příslušnosti. Předpisy o věcech disciplinárních a o disciplinárním řízení proti dělníkům v továrnách na tabák jsou obsaženy v pracovním řádu (§§ 36 až 48). Tento pracovní řád — jak bylo již uvedeno — schválilo ministerstvo financí (výnosem ze dne 23. května 1922 čís. 100547/14619/22-IV/3), do jehož oboru působnosti náleží podle § 6 odst. 1 vládního nařízení čís. 206/24 sb. z. a n. vrchní vedení podniku tabákové režie. Tento pracovní řád a v něm obsažené disciplinární předpisy zůstaly podle § 23 odst. 2 a § 24 odst. 2 téhož vládního nařízení i po jeho vyhlášení dále v platnosti. Podle § 29 odst. 3 pracovního řádu se každý dělník podrobuje při svém přijetí do práce bez výjimky tomuto pracovnímu řádu, tedy také jeho disciplinárním předpisům a podle § 45 posl. odst. z rozhodnutí odvolací disciplinární komise není odvolání. Provedení disciplinárního řízení proti dělníkům ve státních továrnách na tabák bylo takto pozitivními předpisy uloženo správním orgánům státní tabákové režie a žádným předpisem nebyla řádným soudům vyhrazena možnost, aby přezkoumávaly po věcné stránce disciplinární nálezy příslušným disciplinárních komisí. Proti žalobkyni byl vydán disciplinární nálezy příslušnou disciplinární komisí a byl na její odvolání potvrzen i odvolací disciplinární komisí, z jejíhož rozhodnutí není dalšího odvolání (§ 54 posl. odst. pracovního řádu). Podle toho, co bylo vyloženo, lze tento disciplinární nálezy soudem přezkoumati jen po stránce formální, nikoliv i po stránce věcné. Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatelka dále v tom, že odvolací soud pokládal disciplinární řízení za bezvadně provedené po stránce

formální. Jako formální vadu disciplinárního řízení vytýká dovolatelka především, že se disciplinární komise spokojila s posudkem továrních lékařů a že nepřipustila navržený důkaz znalcem o zdravotním stavu žalobkyně, což prý odporovalo ustanovením §§ 38 a 40 prac. řádu. Touto výtkou se obíral již odvolací soud a vyvrátil ji poukazem na to, že nebylo třeba, by disciplinární komise přibrala ještě zvláštního znalce, když zdravotní stav žalobkyně přezkoumali tři lékaři, kteří se ve svých posudcích shodovali, a když shodné výsledky tohoto přezkoumání poskytovaly dostatečnou záruku pro objektivní posouzení případu. Dovolatelka ostatně sama připouští, že se všichni tři lékaři shodovali v závěru, že žalobkyně jest práce schopnou, což bylo rozhodné pro posouzení kárného provinění, kladeného žalobkyni za vinu podle § 35 čís. 9 prac. řádu. Z těchto důvodů dospěl i odvolací soud k názoru, že disciplinární řízení nebylo v naznačeném směru formálně vadné a že nepřipuštěním dalšího znalce nebylo znemožněno prokázání její viny ve smyslu § 38 prac. řádu. O tom, zda a pokud uvedená výtká dovolatelčina se týká také věcné stránky disciplinárního nálezu, netřeba tu uvažovati, protože — jak již bylo vyloženo — lze soudem přezkoumati v tomto případě jediné stránku formální. Další vadu disciplinárního řízení po stránce formální vidí dovolatelka v tom, že jí nebyla oznámena obžaloba podle § 40 prac. řádu. K vyvrácení této výtky uvedl soud odvolací, že žalobkyně byla řádně zpravena o předběžném vyšetřování správou továrny na tabák v T. s udáním důvodů ze dne 25. března 1930 a že podala proti obžalobě svým obhájcem M. svoje připomínky. Naproti tomu dovozuje dovolatelka, že podle §§ 37 a 40 prac. řádu musí býti obviněnému oznámeno nejen předběžné vyšetřování, nýbrž i obžaloba, která musí býti odůvodněna důkazy a předneseným podezřením, že však jí obžaloba oznámena nebyla a že to nemůže býti nahrazeno oznámením o zavedení disciplinárního řízení. K těmto dovolatelčím vývodům se připomíná, že v §§ 37 a 40 prac. řádu se ovšem rozeznává mezi oznámením o zavedení disciplinárního řízení a mezi oznámením žaloby, ale že pro oznámení žaloby obviněnému není v § 40 prac. řádu předepsáno nic jiného, než že obviněnému oznámí žalobu buď správce továrny nebo vyšetřující úředník nebo předseda disciplinární komise. Kdy se toto oznámení žaloby má státi a v jaké formě, o tom není v pracovním řádě nic ustanoveno. Ze spisů disciplinárních, jež byly již v prvé stolici k důkazu přečteny, lze seznati, že žalobkyně byla dne 26. března 1930 vyslechnuta v předběžném disciplinárním vyšetřování, že pak byla správou tabákové továrny v T. písemně vyrozuměna, že ústní jednání v její disciplinární věci bude konáno dne 1. dubna 1930, že si zvolila obhájce Josefa M., že k zastupování žaloby byl ustanoven úředník František B., jenž vypracoval žalobní spis ze dne 28. března 1930, že při ústním jednání před disciplinární komisí ze dne 1. dubna 1930, k němuž se obviněná nedostavila, ač byla úředně vyzvána (§ 41 posl. odst. prac. řádu), byl tento žalobní spis přečten, načež obhájce obviněné Josef M. přednesl obhajovací spis podepsaný obviněnou Marií K., v němž byly proti vznesené žalobě činěny obsáhlé věcné připomínky a námitky, a že v odvolání, jež podala žalobkyně proti nálezu disciplinární komise tabákové továrny v T., nebylo vůbec vytýkáno, že by jí nebyla oznámena obžaloba. Za tohoto stavu věci nelze důvodně tvrditi, že žalobkyni nebyla

disciplinární žaloba vůbec oznámena a že formální předpisy, platné pro řízení disciplinární, byly v tomto směru porušeny způsobem, jenž by měl za následek nějakou právní újmu pro žalobkyni.

Čís. 14581.

Vládní nařízení čís. 142/34 Sb. z. a n.

Výhod vládního nařízení čís. 142/34 (čís. 207/34, 211/34, 258/34) Sb. z. a n. nemůže se dovolávatí zemědělec proti propachtovateli, jemuž bylo s m l u v n ě vyhrazeno právo zrušiti pachtovní smlouvu pro včasné nezaplacení pachtovného zemědělcem a jenž práva toho použil.

(Rozh. ze dne 3. října 1935, Rv I 1587/35.)

Žalobce propachtoval žalovaným pozemky za pachtovné předem splatné vždy 1. května a 1. listopadu každého roku. Strany zároveň ujednaly, že pro případ, že nebude pachtovné zaplaceno do 14 dnů po jeho splatnosti, jest pokládati smlouvu pachtovní bez dalšího za zrušenou. Pachtovné ke dni 1. listopadu 1934 činilo 9.259 Kč, sleva jeho podle vl. nař. čís. 272/34 sb. z. a n. 4.478 Kč 25 h. Zbytek pachtovného doplacen nebyl. Žalobce dovolává se ustanovení smlouvy o jejím zrušení pro neplacení pachtovného, žádá žalobou o vyklizení pachtýřů z pachtovaných nemovitostí. Žalovaní namítli proti žalobě, že jsou zemědělci podle § 6 vl. nař. čís. 142/34 sb. z. a n. hospodařící na nemovitostech, na něž se vztahuje ustanovení § 1 cit. vl. nař. Nemůže býti proto na nich pachtovné podle § 1 cit. vl. nař. a vl. nař. čís. 207/34, 211/34 a 258/34 vymáháno, takže ustanovení pachtovní smlouvy o jejím zrušení pro neplacení pachtovného pozbylo do 31. prosince 1935 (vlád. nař. čís. 258/34 sb. z. a n.) účinnosti. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, n e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů :

Jádrem sporu je otázka, zda může propachtovatel za platnosti vládním nařízením o dočasných opatřeních při vymáhání pohledávek proti zemědělcům ze dne 13. července 1934 čís. 142 sb. z. a n., ze dne 27. září 1934 čís. 207 sb. z. a n., ze dne 6. října 1934 čís. 211 sb. z. a n. a ze dne 22. prosince 1934 čís. 258 sb. z. a n. prohlásiti podle ujednání pachtovní smlouvy pro včasné nezaplacení pachtovného za zrušenu a domáhati se rozsudku na vyklizení pachtované usedlosti. Není pochybnosti o tom, že účelem svrchu uvedených vládních nařízení a úmyslem jejich vydatelů bylo, aby zemědělcům v krajích neúrodou postižených bylo poskytnuto poshovění do 31. prosince 1935 tak, že do té doby odpírá se soudní pomoc při vymáhání pohledávek, pokud v § 2 vládního nařízení čís. 142/34 nebyly tyto z působnosti jeho vyňaty. Proto bylo stanoveno, že pohledávky nepřednostní nemohou býti proti zemědělcům vymáhány (§ 1), že spory mají býti na návrh přerušeny a exekuce a zajišťovací úkony na návrh odloženy (§ 3), že nemůže býti na návrh věřitele prohlášen kon-